

ĐỔI MỚI CÔNG TÁC QUẢN LÝ HỌC SINH, SINH VIÊN NHẪM NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG ĐÀO TẠO TẠI PHÂN HIỆU ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN TẠI TỈNH LÀO CAI

Đậu Thị Thùy Linh, Mã Hoàng Sơn
Phân hiệu ĐHTN tại tỉnh Lào Cai

Tóm tắt: Công tác quản lý học sinh, sinh viên (HSSV) đóng vai trò quan trọng trong việc đảm bảo chất lượng đào tạo và hình thành môi trường giáo dục lành mạnh trong các cơ sở giáo dục đại học. Tại Phân hiệu Đại học Thái Nguyên tại tỉnh Lào Cai, hoạt động quản lý HSSV đã có nhiều chuyển biến tích cực, tuy nhiên vẫn tồn tại những hạn chế về tổ chức thực hiện, công cụ quản lý và mức độ tương tác giữa nhà trường với người học. Trên cơ sở phân tích thực trạng và nguyên nhân, bài viết đề xuất một số giải pháp đổi mới công tác quản lý HSSV theo hướng ứng dụng công nghệ số, nâng cao năng lực đội ngũ quản lý, tăng cường hoạt động cố vấn học tập và phát huy vai trò của tổ chức Đoàn – Hội. Những giải pháp này nhằm góp phần nâng cao chất lượng đào tạo và phát triển toàn diện người học trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay.

Từ khóa: quản lý học sinh sinh viên; chất lượng đào tạo; đổi mới; Đại học Thái Nguyên; Phân hiệu Lào Cai.

INNOVATIONS IN STUDENT AFFAIRS MANAGEMENT TO ENHANCE TRAINING QUALITY AT THAI NGUYEN UNIVERSITY – LAO CAI CAMPUS

Dau Thi Thuy Linh, Ma Hoang Son
Thai Nguyen University – Lao Cai Campus

Abstract: Student management plays a crucial role in ensuring training quality and fostering a healthy educational environment in higher education institutions. At Thai Nguyen University – Lao Cai Campus, student affairs management has achieved certain positive results; however, there remain university and students. Based on an analysis of the current situation and underlying causes, this paper proposes several innovative solutions for student management, including digital technology application, enhancing the capacity of student affairs staff, strengthening academic advising, and promoting the role of student unions. These measures aim to improve training quality and support comprehensive student development in the context of ongoing educational reform.

Keywords: student management; training quality; innovation; Thai Nguyen University; Lao Cai Campus.

Nhận bài: 19/04/2025

Phản biện: 20/05/2025

Duyệt đăng: 23/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong quá trình đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục và đào tạo theo tinh thần Nghị quyết số 29-NQ/TW, vai trò của công tác quản lý học sinh, sinh viên (HSSV) trong các cơ sở giáo dục đại học ngày càng được khẳng định. Không chỉ giới hạn ở phạm vi quản lý hành chính, công tác này đang dần chuyển đổi theo hướng hỗ trợ, đồng hành cùng người học trong suốt quá trình học tập, rèn luyện và phát triển năng lực cá nhân. Việc quản lý hiệu quả HSSV sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho người học phát triển toàn diện cả về trí tuệ, đạo đức, kỹ năng và thái độ, góp phần xây dựng môi trường giáo dục đại học an toàn, nhân văn và hiện đại.

Trong bối cảnh hiện nay, khi các trường đại học đang nỗ lực hội nhập quốc tế, đổi mới phương pháp giảng dạy, nâng cao chất lượng đào tạo và từng bước chuyển đổi số trong quản trị đại học, thì công tác quản lý HSSV cũng cần được đổi mới một cách tương ứng. Những yêu cầu mới như hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp, tư vấn nghề nghiệp, chăm sóc sức khỏe tinh thần, phát triển kỹ năng mềm và quản lý dữ liệu sinh viên trên nền tảng số đã và đang đặt ra những thách thức không nhỏ đối

với các cơ sở giáo dục, đặc biệt là tại các trường đại học vùng khó khăn.

Phân hiệu Đại học Thái Nguyên tại tỉnh Lào Cai là một cơ sở giáo dục đại học công lập trực thuộc Đại học Thái Nguyên, có vai trò đào tạo nguồn nhân lực chất lượng phục vụ cho khu vực miền núi phía Bắc, đặc biệt là tỉnh Lào Cai và các địa phương lân cận. Trong những năm qua, công tác quản lý HSSV tại Phân hiệu đã đạt được một số kết quả đáng ghi nhận, như tăng cường hoạt động Đoàn – Hội, hỗ trợ học bổng, tổ chức các hoạt động phong trào, phối hợp với doanh nghiệp trong hỗ trợ sinh viên thực tập và việc làm. Tuy nhiên, vẫn còn tồn tại nhiều hạn chế, như: việc ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý còn manh mún; công tác tư vấn tâm lý, hướng nghiệp chưa được đầu tư đúng mức; hoạt động cố vấn học tập chưa phát huy hiệu quả; sự phối hợp giữa các đơn vị chức năng trong công tác quản lý sinh viên còn thiếu đồng bộ; đặc biệt, chưa có cơ chế giám sát và đánh giá hiệu quả quản lý HSSV một cách khoa học.

Thực tế trên yêu cầu có những giải pháp đổi

mới căn bản và toàn diện trong công tác quản lý HSSV tại Phân hiệu Đại học Thái Nguyên tại tỉnh Lào Cai, nhằm hướng đến mục tiêu nâng cao chất lượng đào tạo, tăng cường sự gắn bó giữa nhà trường với sinh viên, phát triển năng lực tự học, tự chủ, thích ứng và sáng tạo cho người học. Việc nghiên cứu, đánh giá thực trạng và đề xuất các giải pháp đổi mới công tác quản lý HSSV trong bài viết này là hoàn toàn cần thiết, có ý nghĩa thiết thực trong việc đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục đại học trong giai đoạn hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận về quản lý học sinh, sinh viên trong giáo dục đại học

Quản lý học sinh, sinh viên trong trường đại học là một bộ phận cấu thành quan trọng trong toàn bộ hệ thống quản trị đại học. Theo nghĩa rộng, đây là quá trình tổ chức, giám sát, hỗ trợ và điều phối các hoạt động học tập, rèn luyện, sinh hoạt, tư tưởng và đời sống của sinh viên nhằm giúp người học phát triển toàn diện về kiến thức, kỹ năng, thái độ và nhân cách. Công tác quản lý HSSV cần đảm bảo sự gắn kết giữa các hoạt động hành chính, chuyên môn, đoàn thể và các dịch vụ hỗ trợ sinh viên.

Theo Luật Giáo dục đại học (sửa đổi năm 2018), sinh viên không chỉ là đối tượng thụ hưởng dịch vụ đào tạo mà còn là chủ thể trung tâm trong quá trình dạy và học. Do đó, quản lý HSSV không nên mang tính áp đặt mà cần chuyển đổi theo hướng hỗ trợ, khơi gợi động lực học tập, tạo cơ hội phát triển năng lực và đồng hành cùng người học. Một số nội dung cơ bản trong quản lý HSSV gồm: quản lý hồ sơ – lý lịch sinh viên; quản lý rèn luyện và đánh giá kết quả học tập; tư vấn học tập và tâm lý; tổ chức phong trào, hoạt động ngoại khóa; hỗ trợ học bổng, việc làm; khen thưởng – kỷ luật; công tác cổ vũ học tập; ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý.

Trong thời đại chuyển đổi số, quản lý HSSV cần tích hợp các công cụ công nghệ như phần mềm quản trị sinh viên, hệ thống LMS (Learning Management System), nền tảng tương tác trực

tuyến, nhằm nâng cao hiệu quả và minh bạch trong quản lý, đồng thời tạo ra trải nghiệm học tập tích cực cho sinh viên.

2.2. Thực trạng công tác quản lý học sinh, sinh viên tại Phân hiệu Đại học Thái Nguyên tại tỉnh Lào Cai

2.2.1. Khái quát chung

Phân hiệu Đại học Thái Nguyên tại tỉnh Lào Cai là một đơn vị đào tạo đại học công lập trực thuộc Đại học Thái Nguyên, được thành lập nhằm đáp ứng nhu cầu đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao cho khu vực miền núi, biên giới phía Bắc, đặc biệt là tỉnh Lào Cai và các tỉnh lân cận như Lai Châu, Yên Bái, Hà Giang.

Từ năm học 2020–2021 đến nay, quy mô đào tạo của Phân hiệu đã có sự phát triển rõ rệt, tăng từ 736 sinh viên lên 2.101 sinh viên vào năm học 2023–2024. Trong đó, sinh viên là người dân tộc thiểu số chiếm tỷ lệ cao, trung bình trên 70% mỗi năm. Đây là đặc điểm nổi bật thể hiện sứ mệnh giáo dục vùng khó khăn, đồng thời cũng đặt ra những yêu cầu riêng biệt trong công tác quản lý học sinh, sinh viên.

Sinh viên của Phân hiệu có đặc điểm đa dạng về vùng miền, dân tộc, điều kiện kinh tế – xã hội và trình độ học vấn ban đầu. Nhiều em là con em đồng bào dân tộc thiểu số, gia đình có hoàn cảnh khó khăn, tiếp cận giáo dục đại học còn hạn chế về thông tin, kỹ năng và nguồn lực. Vì vậy, công tác quản lý học sinh, sinh viên không chỉ dừng lại ở việc kiểm soát hành chính và học vụ mà còn bao gồm hỗ trợ chính sách, tư vấn tâm lý, hướng nghiệp, tổ chức các hoạt động rèn luyện kỹ năng và xây dựng môi trường học tập thân thiện, gắn kết.

Trong bối cảnh chuyển đổi số giáo dục và yêu cầu đổi mới phương pháp đào tạo, việc nâng cao chất lượng công tác quản lý HSSV tại Phân hiệu đóng vai trò then chốt để đảm bảo sinh viên không chỉ học tốt mà còn phát triển toàn diện về phẩm chất, kỹ năng và năng lực nghề nghiệp.

2.2.2. Thống kê tình hình HSSV tại Phân hiệu (giai đoạn 2020–2024)

Năm học	Tổng số sinh viên	Tỷ lệ sinh viên dân tộc thiểu số (%)	Tỷ lệ sinh viên hưởng hỗ trợ chính sách (%)	Tỷ lệ sinh viên nghỉ học (%)
2020–2021	736	65,0%	58,0%	2,5%
2021–2022	1.184	68,2%	61,5%	3,0%
2022–2023	1.651	72,4%	66,0%	3,6%
2023–2024	2.101	74,1%	69,3%	3,9%

Nguồn: Phòng Công tác HSSV, Phân hiệu ĐHTN tại tỉnh Lào Cai (tháng 4/2024)

Số lượng sinh viên tăng đều hàng năm, từ 736 sinh viên (2020–2021) lên đến 2.101 sinh viên (2023–2024), phản ánh sự phát triển ổn định và khả năng mở rộng quy mô đào tạo của Phân hiệu. Đồng thời, tỷ lệ sinh viên dân tộc thiểu số và sinh viên được hưởng chính sách hỗ trợ đều tăng, cho thấy vai trò quan trọng của Phân hiệu trong việc nâng cao cơ hội học tập cho các nhóm yếu thế.

2.2.3. Đánh giá công tác quản lý hiện nay

Phân hiệu Đại học Thái Nguyên tại tỉnh Lào Cai là đơn vị đào tạo đại học công lập, có nhiệm vụ đào tạo nguồn nhân lực trình độ cao cho tỉnh Lào Cai và khu vực Tây Bắc. Với đặc điểm là cơ sở giáo dục vùng cao, đa số sinh viên có hoàn cảnh kinh tế khó khăn, một bộ phận là người dân tộc thiểu số, công tác quản lý HSSV tại Phân hiệu không chỉ dừng lại ở việc đảm bảo kỷ luật học tập, mà còn phải bao trùm các khía cạnh hỗ trợ chính sách, động viên tinh thần, tư vấn học tập và định hướng nghề nghiệp.

Những kết quả nổi bật:

Hệ thống quản lý sinh viên bước đầu đã được tin học hóa, áp dụng phần mềm quản lý đào tạo phục vụ đăng ký tín chỉ, theo dõi kết quả học tập.

Công tác Đoàn – Hội được tổ chức thường xuyên, góp phần tích cực vào giáo dục kỹ năng, tạo sân chơi cho sinh viên.

Nhiều chính sách hỗ trợ sinh viên như miễn giảm học phí, học bổng, vay vốn, hỗ trợ khởi nghiệp được triển khai kịp thời.

Đội ngũ cán bộ, giảng viên có tinh thần trách nhiệm trong công tác quản lý lớp, làm công tác cố vấn học tập.

Những hạn chế, tồn tại:

Hệ thống dữ liệu sinh viên còn phân tán, thiếu liên thông giữa các đơn vị (Phòng Đào tạo – Công tác sinh viên – Khoa – Đoàn).

Chưa có bộ phận chuyên trách tư vấn tâm lý – hướng nghiệp cho sinh viên; công tác cố vấn học tập chủ yếu mang tính hình thức.

Việc phối hợp giữa nhà trường với phụ huynh và doanh nghiệp còn hạn chế.

Chưa có các mô hình đổi mới quản lý HSSV gắn với đặc thù sinh viên dân tộc thiểu số, sinh viên vùng khó khăn.

Số lượng cán bộ làm công tác quản lý sinh viên còn mỏng, kiêm nhiệm nhiều nhiệm vụ nên khó chuyên sâu.

2.3. Đề xuất định hướng đổi mới công tác quản lý học sinh, sinh viên tại Phân hiệu

Từ cơ sở lý luận và phân tích thực trạng công

tác quản lý học sinh, sinh viên (HSSV) tại Phân hiệu Đại học Thái Nguyên tại tỉnh Lào Cai, có thể đề xuất một số định hướng đổi mới quan trọng nhằm nâng cao chất lượng đào tạo như sau:

(1) Đổi mới tư duy và nhận thức về công tác quản lý HSSV: Chuyển từ tư duy hành chính, quản lý cứng nhắc sang cách tiếp cận lấy người học làm trung tâm, coi sinh viên không chỉ là đối tượng quản lý mà là chủ thể của hoạt động đào tạo. Điều này đòi hỏi đội ngũ cán bộ quản lý cần chủ động tương tác, thường xuyên lắng nghe, ghi nhận và phản hồi kịp thời các vấn đề của sinh viên, tạo dựng môi trường thân thiện, hỗ trợ và phát triển.

(2) Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý HSSV: Xây dựng hệ thống cơ sở dữ liệu số thống nhất, đồng bộ và liên thông giữa các phòng, ban trong Phân hiệu (Phòng Đào tạo, Phòng Công tác HSSV, Đoàn – Hội...). Hệ thống này cần đảm bảo khả năng cập nhật nhanh chóng thông tin học tập, rèn luyện, chính sách và phản ánh của sinh viên, đồng thời tích hợp chức năng đánh giá, cảnh báo sớm các trường hợp có nguy cơ bỏ học.

(3) Thành lập tổ tư vấn sinh viên chuyên trách: Phân hiệu cần kiện toàn và nâng cao vai trò của đội ngũ cố vấn học tập, đồng thời thành lập Tổ tư vấn sinh viên bao gồm các mảng: tư vấn học tập – rèn luyện, tư vấn tâm lý và tư vấn hướng nghiệp. Mỗi nhóm tư vấn cần có cán bộ phụ trách chuyên môn và được giao trách nhiệm cụ thể, rõ ràng. Việc này góp phần hỗ trợ sinh viên toàn diện, kịp thời tháo gỡ khó khăn trong quá trình học tập và trưởng thành.

(4) Phát huy vai trò của Đoàn – Hội Sinh viên và các mô hình hoạt động ngoại khóa:

Cần đổi mới hoạt động của tổ chức Đoàn – Hội theo hướng thiết thực, gắn với nhu cầu thực tiễn của sinh viên. Khuyến khích hình thành các câu lạc bộ học thuật, kỹ năng nghề nghiệp, kỹ năng mềm và tình nguyện, tạo môi trường trải nghiệm – rèn luyện năng lực toàn diện cho HSSV. Đồng thời, đây cũng là kênh hiệu quả để nắm bắt tư tưởng, nhu cầu, nguyện vọng của sinh viên.

(5) Mở rộng hợp tác với doanh nghiệp trong công tác hướng nghiệp và tạo việc làm:

Thiết lập mạng lưới hợp tác với doanh nghiệp trong và ngoài tỉnh để tổ chức các buổi tư vấn nghề nghiệp, tọa đàm định hướng việc làm, chương trình thực tập và tuyển dụng ngay từ khi sinh viên còn đang học. Việc gắn kết giữa nhu cầu thị trường lao động với chương trình đào tạo sẽ

nâng cao khả năng thích ứng nghề nghiệp của sinh viên sau tốt nghiệp.

III. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh giáo dục đại học đang ngày càng chú trọng đến chất lượng đào tạo và sự phát triển toàn diện của người học, công tác quản lý học sinh, sinh viên (HSSV) tại các cơ sở giáo dục đại học cần được đổi mới một cách căn cơ, đồng bộ và sát với thực tiễn. Tại Phân hiệu Đại học Thái Nguyên tại tỉnh Lào Cai – nơi có hơn 2.000 sinh viên theo học, trong đó phần lớn là người dân tộc thiểu số và đến từ các huyện vùng cao, công tác quản lý HSSV không chỉ mang ý nghĩa quản trị nội bộ mà còn là yếu tố quyết định đến hiệu quả đào tạo và vai trò lan tỏa tri thức đến cộng đồng địa phương.

Thông qua việc phân tích cơ sở lý luận và thực trạng tại Phân hiệu trong giai đoạn 2020–2024, có thể nhận thấy: mô hình quản lý hiện nay đã có những chuyển biến tích cực, tuy nhiên vẫn còn một số hạn chế như thiếu đồng bộ về dữ liệu, năng lực tư vấn chuyên sâu chưa cao, vai trò tự chủ của sinh viên chưa rõ nét và sự gắn kết giữa đào tạo – hoạt động phong trào – hướng nghiệp còn rời rạc.

Trên cơ sở đó, bài viết đã đề xuất năm định hướng đổi mới mang tính khả thi và sát với điều kiện thực tế tại Phân hiệu, bao gồm: (1) đổi mới tư duy quản lý theo hướng lấy người học làm trung tâm; (2) tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin; (3) thành lập tổ tư vấn sinh viên chuyên trách; (4) phát huy vai trò Đoàn – Hội và các mô hình CLB kỹ năng, học thuật; và (5) mở rộng liên kết với doanh nghiệp trong đào tạo và tuyển dụng. Những định hướng này không chỉ góp phần nâng cao hiệu quả quản lý, mà còn giúp sinh viên – đặc biệt là sinh viên dân tộc thiểu số – được hỗ trợ tốt hơn trong quá trình học tập, rèn luyện và định hướng nghề nghiệp.

Việc triển khai các giải pháp đề xuất đòi hỏi sự vào cuộc đồng bộ của các phòng, ban chức năng trong Phân hiệu, sự chỉ đạo linh hoạt từ Ban Giám đốc, đồng thời cần có sự phối hợp chặt chẽ với các tổ chức đoàn thể, doanh nghiệp và địa phương. Qua đó, Phân hiệu sẽ từng bước nâng cao chất lượng đào tạo, khẳng định vai trò là trung tâm giáo dục đại học quan trọng của khu vực trung du, miền núi phía Bắc, đồng hành cùng sự phát triển bền vững của tỉnh Lào Cai và vùng Tây Bắc.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo. *Thông tư số 17/2021/TT-BGDĐT ngày 22/6/2021 ban hành Quy chế công tác sinh viên đối với chương trình đào tạo trình độ đại học*. Hà Nội, 2021.
2. Trường Đại học Thái Nguyên – Phân hiệu tại tỉnh Lào Cai. *Báo cáo tổng kết công tác đào tạo và quản lý sinh viên năm học 2020–2024*. Lào Cai, 2024.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*. Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021.
4. Nguyễn Thị Mai Hương (2022). “Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác quản lý sinh viên ở các trường đại học địa phương”. *Tạp chí Quản lý Giáo dục*, số 101, tr. 34–38.
5. Nguyễn Văn Khánh (2023). “Đổi mới phương pháp quản lý sinh viên trong điều kiện chuyển đổi số tại các trường đại học công lập”. *Tạp chí Thiết bị Giáo dục*, số 315, tr. 18–21.